

Zmago fašistom v Španiji omogočajo demokratične sile

KRAMARSKA VLOGA ANGLEŠKE TORIJSKE VLADE.—LAŽNJAVA NEVTRALNOST POMOČ VSEM SOVRAŽNIKOM ŠPANSKE REPUBLIKE. BOJ MED "STIRIMI" ZA PLENJENJE V ŠPANIJI

Španija je bila izdana v Londonu že prvi dan civilne vojne. Pričela se je pred ena in tridesetimi meseci.

Anglija ni hotela, da zmaga ustavna republikanska vlada, ki je dobila pri volitvah večino. Zato je predlagala "nevtralnost" v španskem konfliktu. Vse dežele so se odzvale, med njimi tudi Italija, Nemčija in Portugalska, ki so pomagale španskim fašistom od prvega dne civilne vojne in še predno se je pričela.

Zed. države so takoj nasedle angleškemu predlogu za "nevmešavanje v špansko civilno vojno in s tem nehote pomagale fašizmu v Španiji in Mussolini-Hitlerjevi intervenciji.

Katalonija je padla po zaslugu "nevtralnosti" demokratičnih velesil — Anglije, Francije in Zedinjenih držav.

Španska republika je imela neprilike od vsega začetka. Podredovala je deželo, ki ni bila v kaosu, kot je bila Rusija po strmoglavljenju carizma. Podedovala je nedotaknjeno armado, kakršna je bila pod kraljem Alfonzom. Čistke v takih armada so nemogoče, razen v civilni vojni. V tem slučaju so jo pričeli fašisti, v drugem bi jo zanetili republikani. Recimo, da bi Leon Blum v Franciji, ko je prevzel vlado, nadomestil reakcione generale s socialisti in komunisti. V hišu bi bila vsa Francija v civilni vojni in armada — ali vsaj vse poveljništvo armade, bi bilo na protivljudni strani. Saj je celo sovjetska Rusija ni bila v stanju vzgojiti zanesljivih poveljnikov, čeprav so bili vsi imenovani od boljševiške vlade. Kajti sovjetska Rusija ni podedovala nikake armade. Novo je začel organizirati še vojni komesar Leon Trocki.

Angleški toriji nočijo delavske Francije, ne delavske Španije, ne sovjetske vlade v Rusiji. Igrajo s časom in računajo, da se jim svet pologoma spet zakotali pred njihove imperialistične noge.

Španska republika bi zmagala v prvih dveh mesecih civilne vojne, če ji ne bi preprečila dovoz municije in drugih potrebnih "nevtralnosti", ki je dobila svoj hinavski izraz v "odboru za nevmešavanje v Španiji".

London je zmerom igral na zmago generala Franca; Mussolini in Hitlerju je prepustil vojno posredovanje, sam je ostal "nevtral". Zdaj pa hoče London ukaniti osišče Rim-Berlin s pridobitvijo fašistične Španije pod svoj vpliv. Denarji ponuja, in z denarjem se lahko marsikaj kupi.

Francija caplja, kot običajno, za Chamberlainom. Zanj je to kvarno, a si ne upa stopiti na svoje noge.

Tudi, ako je civilna vojna v Španiji jutri končana, ni že končana. Kajti izrabljali so jo — vsaka v svoj prid — širi, oziroma kar pet evropskih velesil. Izgleda, da je za enkrat zmagala Anglija. A le izgleda. Kajti Hitler in Mussolini ne bosta dopustila svojih potroškov v krvi in blagu v Španiji izbrisanih tjavendan. V vojno sta se spustila, ker pričakujeta koristi od nje.

Zelo možno je, da ko vojna v Španiji konča, se prično novi zaklani in odprtji manevri — med Nemčijo in Italijo na eni in Anglijo in Francijo na drugi strani. Kajti z zmago generala Franca vprašanje Španije med temi širimi velesilami ne bo že rešeno.

Španija je žrtev imperializma, žrtev reakcije in klerikalizma.

Španija bo še dolgo trpela — po zaslugu onih držav, ki na jeziku povdarjajo demokracijo, a v resnici zasledujejo le velekapitalistične interese.

Vzlič temu bo špansko ljudstvo zmagalo, kar je dokazalo s svojo vztrajnostjo v civilni vojni. Boriti se 31 mesecev proti tolkinški premoči — proti Italiji in Nemčiji ob enem, je čudež, in ta čudež ob enem pojasnuje, čemu je španskemu ljudstvu odločena lepša bodočnost vzlič Mussolinijevim-Hitlerjevim zmagam. Mussolini in Hitler sta denar svojih dežel in kri svojih vojakov — in to tudi po mnenju angleške torijske vlade, v Španiji zelo slabo investirala.

NAJBOLJŠE MERILO AKTIVNOSTI

Na 5. strani priobčujemo seznam priredb, ki jih aranžirajo klubi JSZ, konferenčne organizacije društev in klubov Prosvetne matice, ter druge skupine, ki delujejo v področju našega gibanja.

Ako v tej ali oni naselbini ni klub JSZ, se naj zedinijo med seboj naročniki "Proletarca" v svrhu prireditve v korist tega lista. In je boljše pa, če ustanove klub JSZ.

Ce hočemo beležiti napredovanje, moramo delati za napredek. Sam od sebe nikoli ne pride.

"Čistke" v ameriških političnih strankah in unijah

Boj v avtnej uniji je nastal radi Martinove zahteve, da se iztrebi iz vodstva posameznih lokalov in iz eksekutive "komuniste"; dalje vsele zahteve slednjih, da se odslovi iz uradov pristaša bivšega tajnika komunistične stranke Jay Lovestona. Ta borba je zdaj tako razplamena, da se korporacijske unije UAW nočijo več pogajati — med njimi General Motors, dokler ne bo delavstvo rešilo medsebojnega spora.

Homer Martin, kakor smo v tem listu že poudarjali, je po našem mnenju nesposoben voditelj in s svojo čistko sam počne to, kar očita komunistom. A čezdaj bolj se v trezno-

mislečih delavskih krogih množe zahteve, da se naj komunisti poboljšajo še toliko, da tuži zavratno ne bodo vrtali od znotraj, ker so uvideli, da se jim odprto sitnarenje in razdiranje ni posrečilo. "Nihče vam ne zaupa, torej ravnjate se po tem in si najprvo pridobite zavzetje s pošteno, odkrito takto", jim svetujejo oni, ki so za resnično solidarnost.

Iz unije učiteljev v New Yorku je izstopilo nekaj prominentnih članov v protest proti izrabljivanju unije v namene Browderjeve stranke. Ta boj v nji se vrši že poldružno leto. Sveda, uniji v ikodo. Člani komunistične stranke dobe navodilo: "Taka

je zdaj strankina 'linija', ravnjajte se po nji točno in disciplinirano."

Člani se ravnajo, a nekomunisti kmalu zasumijo, da nekaj ni v redu, in posledica je demoralizacija. Unija učiteljev in unija avtnej delavcev je v razkroju vsele zunanjih vplivov.

V Farmarski-delavski stranki v Minnesoti izključujejo komuniste, katere dolže, da so ji napravili posebno v zadnjem volilnem boju ogromno škodo. Celo unija premogarjev noče iz svojih določb črtati točke, da komunisti ne smejte biti njeni člani, dasi jo zdaj ne izvaja.

so bo Lewisu zdele vredno. Progresivna stranka v Wisconsinu se boji komunističnih "indorsiranj" in njihove agitacije ko hudiči križa, enako tudi Ameriška delavska stranka v New Yorku, ki ima določbo, da ne more biti njen član nihče, ki je že član kake druge politične stranke. Komunisti lahko demokratično resnično koristijo, a spremene svojo takto v toliko — saj so jo navajeni premenjati — da jih ne bo nihče sumil zavratnih namenov.

Naj jasno povedo kaj žele, kaj nameravajo, in da se ne bodo posluševali pri svojem delu "vrtanja", ampak poštene demokratične takrite.

INTRIGE KARDINALSKEGA ZBORA V CVETJU

NAGAJANJE JE POSLEDICA KRIZE

Roosevelt in člani njegovega kabinta so v skrbih, ker jim njih lastna stranka nagaja na vseh koncih in krajin. Večino ima v zbornici poslavcev in v senatu — veliko večino, vključno pa ta večina ne drži s predsednikom nego s stranko, ki je nasprotiva new dealu.

Ta strankarska spaka demokratov je posledica krize in ne razsodnosti ljudstva, ki jo izrabljajo v svoje namene razni privatni interesi.

V krizah se vedno dogaja, da ljudje najraje planejo po onih, ki jim hočejo koristiti. Socialistični agitatorji to razumejo iz težkih izkušenj. Najbolj bedni delavci običajno najbolj zabavljajo proti onim, ki jim žele pomagati, ki jih hočejo izvleči iz mizerije. Zato je vedno velja, da je ignoranca največji sovražnik človeka.

Brat Jožeta Košaka umrl

Iz Ljubljane poročajo, da je preminil eden najstarejših slovenskih tiskarskih delavcev, 71-letni Lojze Košak. Lani so mu priredili ljubljanski tiskarski delavci veliko slavje.

Lojze Košak je brat našega znancega stavca Jožeta Košaka, ki je zdaj uposlen v tiskarni Adria in se večinoma peča s stavljenjem Proletarca.

Sestri Plut nastopita

11. marca

V soboto 11. marca nastopita v koncertnem delu sporedna na priredbi kluba št. 1 JSZ v dvorani SNPJ, Chicago, poleg Detroitčanov tudi sestri Pluth. Angeline bo zapela "Rdeči sarafan", Josephine pa jo bo spremljala na harmoniku.

Dolgojugoslavija

Jugoslavija prodaja predvsem živila in surovine, toda večinoma deželam, ki težko plačujejo. Tako ji je bila koncem preštega leta Italija dolžna nad 48 milijonov dinarjev, Nemčija 25 milijonov, Bolgarija blizu 2 milijona, Poljska nad 3 milijone, Turčija 18 milijonov lir "vojne odškodnine", priznal katoliški cerkev za državo in vpisal duhovnike v župnijah za državne uslužbence, s privilegijem do državnih pokojnih in do drugih ugodnosti, ki jih imajo le višji državni uslužbeni.

Lire moralne cerkev vrnilti

Javna tajnost je, da je moralna sveta rimska cerkev Mussočniju lire vrnila v obliki nakupa vojnih bondov v času italijskega vpada v Etiopijo. Vrh tega je moralna cerkev pomagati Mussoliniju tudi moralno. In res, kardinal za kardinalom se je oglasil z zahtovo, da je Italija upravičena najti sebi mesto na solncu, kakor ga imajo druge velike, vredne dežele . . .

Brazilija v stiskah

Sedanja vlada Brazilije bi rada bila oslonjena 100-odstotno ob USA. Nemčija pa se ji ponuja za dober trg.

Veliko kave potrebuje, Brazilija pa jo ima na razpolago. Tako si Nemčija pridobiava trg za trgom. V zameno ima zmerom dobro blago — in to cenejše, kot ga prodajajo Zed. države.

"Proletarci" ni vsakemu čitatelju všeč, a vsakdo, ki zna misli, mora priznati, da je to res list za MISLEČE čitatelje.

TEKMA MED KANDIDATI ZA NOVEGA PAPEŽA JE ZGOLJ POLITIČNEGA ZNAČAJA

MUSSOLINI IN HITLER ZAHTEVATA NA STOLICI SV. PETRA SVOJEGA ČLOVEKA.—SLUŽBA PAPEŽA ZDAJ SAMO PRIVILEGIJ ITALIJANOV. NEITALIJANI V VELIKI MANJSINI

Svetovno časopisje je te dni svetne oblasti. V pogodbi z polno poročil in člankov o smrti papeža Pija XI. in o teme, ki hočejo postati njegovih naslednikov. Kardinalski zbor se zbira za volitve koncem tega meseca v Rimu.

Nov spor s cerkvijo

Ko so po par letih v Vatikanu sponzali, da Mussolini cerkev izrablja te toliko časa do kjer mu je v enem ali drugem namenu potrebna, so se napravili užaljeni in ga kritizirali, da hoče mladino le zase, da ne sodeluje s cerkvijo toliko kot bi bilo za ljudstvo potrebno, in slične stvari. A "duče" je s cerkvijo dosegel svoj namen in je zdaj on njen boss, pa če kardinalski zbor to prizna ali ne. Zdaj mu mora pomagati, hoče ali ne, ker mu v njegovih propagandah v Italiji ni več potrebna.

Kdo bo novi papež

Včasi je imela Avstro-Ogrska pravico vložiti veto proti novo izvoljenemu papežu in če je prišel iz Dunaja ukaz, da mu novi "sveti oče" ni pogodu, je moral izvoljenec odložiti papežko čast še predno je postal papež. Pravico vložiti izvoljeni papež je imela tudi Španija. Kardinalski zbor je potem ta privilegij odpravil, a vendar sta tu dve državi, ki ga imata: Italija in Nemčija.

Casopisje v Italiji in Nemčiji poudarjajo, da mora biti novi papež bolj dostopen razumevanju novega presnavljanja človeške družbe, namreč, da mora s fasističnimi režimi delati prijateljsko, ne pa jim nekaj časa pomagati in jih nato kritizirati.

Ambicije, ki se ne izpolnijo

Med kandidati za papeža je tudi čikaški kardinal Mundelein. Ampak tudi, ako bi italijski kardinali želeli glasovati zanj, ne smejo, kajti Mundelein se je smrtno zameril nacijini Nemčiji z izjavo, da ni Hitler ni drugega kot sobni pleskar in se celo v tem svojem poslu je zanič. Cerkev si ne more privoščiti za papeža človeka, ki je tako "neprevidno zinil". Tako so onemogočeni mnogi drugi kardinali, ki so v enem ali drugem času izjavili kaj kritičnega zoper Mussolinija in Hitlerja. Novi papež bi naj to (Nalajevanje na 2. strani.)

Sloga in združenje v delavskih vrstah

Ničesar ne potrebuje delavstvo v teh kritičnih dneh bolj kakor solidarnost v svojih vrstah. Za solidarnost je potreben program, ki je vsem skupen, in pa iskrenost pri delu drugim.

Ni ga med delavci, ki bi dejal, da je proti enotnosti delavškega razreda. Žal, da so mnogi, ki govore o enotnosti, o združenju in za skupnost neiskreni. Govore tako, kakor smatrajo, da masi najbolj ugajajo, in delajo tako, da ji čimboli škodujejo, ne da bi svojim namenom mogli kaj prida koriščiti. Silovito pa škodujejo SLOGI delavškega razreda.

Pametni delavci so previdni, kadar pride kdo medne s pridigami o solidarnosti, kajti čestokrat se dogaja, da so taki preroki le volkovi, ki svoje namene zakrijejo z ovčjimi oblačili.

Kdor je za solidarnost, mora najprvo pri sebi dokazati, da ni v službi interesov, katerim je sloga delovnega ljudstva preteza za sijanje in povečevanje neslog.

Samo na podlagi tega lahko presojate njegovo delo in njegove namene.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najposneje do pondeljka popoldne za priobitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor..... Frank Zaitz.
Business Manager..... Charles Pogorelec.
Asst. Editor and Asst. Business Manager..... Joseph Drasler

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.

Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

Telephone: ROCKWELL 2864.

"Socializem v defenzivi"

Razočaranci poudarjajo, da je socializem "propadel", zato je treba kaj novega, nekaj boljšega namesto njega, da bo masa spet na naši strani. Drugi, manj poparjeni, pravijo, da je socializem le v defenzivi, namesto agresiven, kakor je bil do pred nekaj leti.

Socializem ni propadel, kajti kar še ni bilo nikjer uveljavljeno, tudi propasti ne more. Res pa je, da je mednarodno socialistično gibanje v defenzivi. Temu ni kriv socialistični pokret, ampak nezrelost narodov za socialistično uredbo.

Kriza kapitalizma dokazuje, da svet potrebuje nov ekonomski sistem. A zrelost ljudstva ni zadostna niti za uredbo, kakršna je, zato je polomljada še toliko večja.

Socializem kot tak velja. To priznavajo profesorji ekonomije in nešteeti drugi znanstveniki, ki se pečajo s svetovno zmedo v gospodarstvu.

Bankrotiral je v resnici kapitalizem, ki pa ga zdravijo s socialnimi reformami.

Mussolini zatrjuje, da Italija ni več kapitalistična; dalje, da je socialno vzorno urejena kot še nikoli poprej. Jasno, da je Mussolini vse socialne preurede izposodil iz programa znanstvenega socializma. Svojih fašizem ni imel. Upošil jih je v korist posedujocih slojev na ta način, da je dal nekaj tudi masi.

Hitlerjev "narodni socializem" enako zagotavlja, da Nemčija ni več kapitalistična. Dejstvo je, da so naciji s socialnimi reformami in terorjem rešili nemški bogataški sloj pred izgubo imovin, in v ta namen so vezli iz socialističnega programa le toliko, kolikor se jim je zdelo potrebno v tak namen.

Poudarjali smo že večkrat, da je Rooseveltov "new deal" le izposode minimalnih zahtev iz starega socialističnega programa.

Angleški toriji uvajajo socialne reforme in — državni kapitalizem.

Bivši jugoslovanski premier Stojadinović je lansko poletje na nekem shodu izjavil, da je njegov glavni smotr izboljšati življenske razmere jugoslovanskega ljudstva, "kajti komunizem uspeva edino kjer je ljudstvo prepričano bedi." Izboljšati razmere pomeni poseći po sredstvih, ki jih propagira socialistično gibanje.

Da, socializem je res v defenzivi, ker ljudstva socialno niso še dovolj zrela, da bi mogla nadomestiti bankrotirani sedanjí ekonomski nered s socialističnim redom. Posedujoci sloji in srednjí sloji, kateri upajo na obogatitev, so nezrelost mase izrabili z izrezavanjem krp iz naukov socialističnega gospodarstva in vzel nekaj socialističnih pilul, da se ohranijo.

To je kajpada le začasno okrevanje sistema kakršen je.

Socializem to ne more biti v tolažbo, še manj pa v vzpodbudo. V navalu nacionalizma je mednarodnost mrknila. Inter-nacionala, ena kot druga, je pod fašističnimi pritiski izgubila na moči. Iz izkušenj zadnjih let se socialisti lahko veliko učimo. Pred vsem to, da nam drugi kradajo iz naših programov zato, da mi ne moremo vsega uveljaviti. Vendar so nam te kraje ob enem dokaz, da smo s svojim načrtom za kolektivno ureditev svetovne družbe na pravi poti.

Kogar hočejo bogovi pogubiti..

Oficijelna in neoficijelna katoliška cerkev drvi s fašisti čez drin in strinjaj pomaga. Mussolini je nekaj časa to vracal na podlagi načela "milo za drago", oziroma z uslugo za uslugo. Hitler ni bil tako hvaležen. Morda niti general Franco ne bo. V Nemčiji in Avstriji je cerkev svojo bedasto vlogo najdražje plačala. Vprašajte kardinala Innitzerja in škofe v Nemčiji, ako ne verjamete.

Vzlič temu katoliška cerkev se v nadalje ponuja pomoč fašizmu. V Zed. državah lomi zanj kopja "father" Coughlin, toliko, da ga je Mussolinijev časopis "Il Regime Fascista" kar naravnost povhalil. Pravi, da je Coughlin "apostol krščanstva" v Zed. državah.

V Atlanti, Ga., je bila nedavno slovesno blagoslovljena nova katoliška katedrala. Obrede je izvršil ob asistenci škofov in drugih svečenikov philadelphiski kardinal Dennis Dougherty. Slavju je prisostvoval tudi "imperial wizard" Hiram W. Evans of the Ku Klux Klan", in sicer kot povabljen gost. Po slavju sta "imperial wizard" in kardinal izmenjaval čestitke in zagotavljala drug drugemu, da se bosta skupno borila za pravi "amerikanizem". KKK je bil prvotno katoliški cerkev skrajno sovražen. Tudi po vojni ni skrival te mrzljine. Ampak zdaj je cerkev že amerikanizirana in pomaga v boju proti "mednarodnemu židovstvu in boljševizmu". Tudi Rooseveltov new deal nima opore v nji — torej je "imperial wizard" s tako katoliško cerkvijo povsem zadovoljen.

Krivičen sistem - blazna tekma

Ako bi se države toliko trudile pomagati druga drugi, kakor se trudijo z obroževanjem, da pokoljejo prebivalstvo druga drugi in uničijo mesta ter polja, bi bila na svetu prosperiteta in za vse bi bilo življene pjetno in udobno. Sedanjí sistem kajpada ni sposoben za vzajemnost, ker temelji na izkorisčanju in ropanjih.

"ZAHTEVAMO DELO, ALI KRUH!"

V Londonu so to zimo priredili brezposelniki te pre-
ceji demonstracij. Eno izmed njih predstavlja gornja
angliško javnost s "sedecjo" stavko. Demonstracije te
slike. Valje mrzlu in snegu so se demonstranti posledi

po tleh, da na svoje zahteve in na svojo bedo opozore
argleko javnost s "sedecjo" stavko. Demonstracije te
vrste se v Angliji hitro množe.

"Venera" ni samo zvezda, ampak tudi igra

Chicago. — "Venera" pome-
ni zvezdo, pomeni krasno žensko
bitje, in pomeni v našem

več, kako ste včasi bili lahko v
nih akcijah kjerkoli more. Vi-
stari Narodni dvorani celo ob
nedeljah v dvorani kar do 3.
zjutraj, potem pa na deseturno
delo!

To pot bomo spet vsi mladi
— namreč tisti, ki so mladi po
letih tako ali tako, drugi pa po
razpoloženju. Tudi starci prija-
telji Proletarca Martin Potokar
je povabiljen, da prisostvuje
predstavi in potem pleše na vse
mile viže kakor mu draga.
Zdaj je s soprogo v Floridi, a
potoma, da bodo po dvorani do-
nele "salve smeha", kakor so

na vprizoritev "Venere" v De-
troitu.

Igra režira Frank Česen, ki
je na polju slovenske dramati-
ke v Ameriki eden najboljših
naših delavcev. O ostalih igral-
kah in igralkah omemimo več v
prihodnjih številkah.

Pred igro nastopi mladinski
zbor J. S. F. Junior Guild, in
med dejanji pa sestri Pluth, ki
sta dobili odlično priznanje že
tudi v radiu. Torej bo spored
vreden več kot je cena vstopni-
cam; te so v predprodaji 40 c
in obljubil dobiti tudi nove naročni-
ke Proletarca.

Ta prireditev je v korist Pro-
letarca in žrtvam fašizma v Španiji. Zanašamo se na vse
priatelje zdravega humorja in
na priatelje namenov, katerim je
ta prireditev posvečena, da
se je udeleži. Ne le to, ampak v
prihodnjih številkah.

Pred par tedni sem bila v
Maple Hts. Kadar grem tja, se
najprej oglašam pri Volkarje-
vih na Stanley Ave. So prijazni
in postrežljivi. V agitaciji za
Proletarca in za C. G. je nam
že veliko pomagal. Vzela sem
na to pot osem izvodov Am-
drož. koledarja. S. Volkar mi
je pripomogel, da sva v eni uri
vse razprodala.

Ni dolgo teza, ko sem ob-
zala spoštovanju družino Matt
Bijak v West Parku na Cross-
bawn Ave. Pomaga našemu gi-
banju in v vseh drugih napred-

Pred par tedni sem bila v
Maple Hts. Kadar grem tja, se
najprej oglašam pri Volkarje-
vih na Stanley Ave. So prijazni
in postrežljivi. V agitaciji za
Proletarca in za C. G. je nam
že veliko pomagal. Vzela sem
na to pot osem izvodov Am-
drož. koledarja. S. Volkar mi
je pripomogel, da sva v eni uri
vse razprodala.

Ni dolgo teza, ko sem ob-
zala spoštovanju družino Matt
Bijak v West Parku na Cross-
bawn Ave. Pomaga našemu gi-
banju in v vseh drugih napred-

Pred par tedni sem bila v
Maple Hts. Kadar grem tja, se
najprej oglašam pri Volkarje-
vih na Stanley Ave. So prijazni
in postrežljivi. V agitaciji za
Proletarca in za C. G. je nam
že veliko pomagal. Vzela sem
na to pot osem izvodov Am-
drož. koledarja. S. Volkar mi
je pripomogel, da sva v eni uri
vse razprodala.

Ni dolgo teza, ko sem ob-
zala spoštovanju družino Matt
Bijak v West Parku na Cross-
bawn Ave. Pomaga našemu gi-
banju in v vseh drugih napred-

Pred par tedni sem bila v
Maple Hts. Kadar grem tja, se
najprej oglašam pri Volkarje-
vih na Stanley Ave. So prijazni
in postrežljivi. V agitaciji za
Proletarca in za C. G. je nam
že veliko pomagal. Vzela sem
na to pot osem izvodov Am-
drož. koledarja. S. Volkar mi
je pripomogel, da sva v eni uri
vse razprodala.

Ni dolgo teza, ko sem ob-
zala spoštovanju družino Matt
Bijak v West Parku na Cross-
bawn Ave. Pomaga našemu gi-
banju in v vseh drugih napred-

Pred par tedni sem bila v
Maple Hts. Kadar grem tja, se
najprej oglašam pri Volkarje-
vih na Stanley Ave. So prijazni
in postrežljivi. V agitaciji za
Proletarca in za C. G. je nam
že veliko pomagal. Vzela sem
na to pot osem izvodov Am-
drož. koledarja. S. Volkar mi
je pripomogel, da sva v eni uri
vse razprodala.

Ni dolgo teza, ko sem ob-
zala spoštovanju družino Matt
Bijak v West Parku na Cross-
bawn Ave. Pomaga našemu gi-
banju in v vseh drugih napred-

Pred par tedni sem bila v
Maple Hts. Kadar grem tja, se
najprej oglašam pri Volkarje-
vih na Stanley Ave. So prijazni
in postrežljivi. V agitaciji za
Proletarca in za C. G. je nam
že veliko pomagal. Vzela sem
na to pot osem izvodov Am-
drož. koledarja. S. Volkar mi
je pripomogel, da sva v eni uri
vse razprodala.

Ni dolgo teza, ko sem ob-
zala spoštovanju družino Matt
Bijak v West Parku na Cross-
bawn Ave. Pomaga našemu gi-
banju in v vseh drugih napred-

Pred par tedni sem bila v
Maple Hts. Kadar grem tja, se
najprej oglašam pri Volkarje-
vih na Stanley Ave. So prijazni
in postrežljivi. V agitaciji za
Proletarca in za C. G. je nam
že veliko pomagal. Vzela sem
na to pot osem izvodov Am-
drož. koledarja. S. Volkar mi
je pripomogel, da sva v eni uri
vse razprodala.

Ni dolgo teza, ko sem ob-
zala spoštovanju družino Matt
Bijak v West Parku na Cross-
bawn Ave. Pomaga našemu gi-
banju in v vseh drugih napred-

Pred par tedni sem bila v
Maple Hts. Kadar grem tja, se
najprej oglašam pri Volkarje-
vih na Stanley Ave. So prijazni
in postrežljivi. V agitaciji za
Proletarca in za C. G. je nam
že veliko pomagal. Vzela sem
na to pot osem izvodov Am-
drož. koledarja. S. Volkar mi
je pripomogel, da sva v eni uri
vse razprodala.

Ni dolgo teza, ko sem ob-
zala spoštovanju družino Matt
Bijak v West Parku na Cross-
bawn Ave. Pomaga našemu gi-
banju in v vseh drugih napred-

Pred par tedni sem bila v
Maple Hts. Kadar grem tja, se
najprej oglašam pri Volkarje-
vih na Stanley Ave. So prijazni
in postrežljivi. V agitaciji za
Proletarca in za C. G. je nam
že veliko pomagal. Vzela sem
na to pot osem izvodov Am-
drož. koledarja. S. Volkar mi
je pripomogel, da sva v eni uri
vse razprodala.

Ni dolgo teza, ko sem ob-
zala spoštovanju družino Matt
Bijak v West Parku na Cross-
bawn Ave. Pomaga našemu gi-
banju in v vseh drugih napred-

Pred par tedni sem bila v
Maple Hts. Kadar grem tja, se
najprej oglašam pri Volkarje-
vih na Stanley Ave. So prijazni
in postrežljivi. V agitaciji za
Proletarca in za C. G. je nam
že veliko pomagal. Vzela sem
na to pot osem izvodov Am-
drož. koledarja. S. Volkar mi
je pripomogel, da sva v eni uri
vse razprodala.

Ni dolgo teza, ko sem ob-
zala spoštovanju družino Matt
Bijak v West Parku na Cross-
bawn Ave. Pomaga našemu gi-
banju in v vseh drugih napred-

Pred par tedni sem bila v
Maple Hts. Kadar grem tja, se
najprej oglašam pri Volkarje-
vih na Stanley Ave. So prijazni
in postrežljivi. V agitaciji za
Proletarca in za C. G. je nam
že veliko pomagal. Vzela sem
na to pot osem izvodov Am-
drož. koledarja. S. Volkar mi
je pripomogel, da sva v eni uri
vse razprodala.

Ni dolgo teza, ko sem ob-
zala spoštovanju družino Matt
Bijak v West Parku na Cross-
bawn Ave. Pomaga našemu gi-
banju in v vseh drugih napred-

Pred par tedni sem bila v
Maple Hts. Kadar grem tja, se
najprej oglašam pri Volkarje-
vih na Stanley Ave. So prijazni
in postrežljivi. V agitaciji za
Proletarca in za C. G. je nam
že veliko pomagal. Vzela sem
na to pot osem izvodov Am-
drož. koledarja. S. Volkar mi
je pripomogel, da sva v eni uri
vse razprodala.

Ni dolgo teza, ko sem ob-
zala spoštovanju družino Matt
Bijak v West Parku na Cross-
bawn Ave. Pomaga našemu gi-
banju in v vseh drugih napred-

PREKO ATLANTIKA PO 31. LETIH

FRANK ZAITZ

XVIII.

Na dvorišču pred delavsko dvorano v Trbovljah so stave v večernem hladu skupine ljudi kar fakto tjavljajo. Bilo je presoporno za živahnost. Niti se niste dni zgordilo na svetu ničesar, kar bi jih pognalo v pomenike, v kakršnih skušajo vsi previpiti drug drugega vsak s svojimi argumenti, ali pa z ugovori proti njim.

Večer je legal na Trbovlje. Nekje blizu dvorane je zaigrala godba. Sla sva z Angelo z dvorišča pred dvorano, da posrečeva kraj, od kjer so se razlegali njeni zvoki. V minutu sva bila preko mostu in še minutu, pa sva se gnetla med množico, čemu igrajo? sva vpraševala. "Srečeno gospodu in gospoj župani," je nama pojasnila ženska, ki ni imela na sebi drugega kot lahno krilo. "Njun god je danes."

Zupan Jakob Klenovšek, že nekoliko postaran mož, je prišel iz hiše na prag, dal nekomu izmed godev nekaj v roko — bržkone napitino — das ali kakor že nočemo reči, izgovril nekaj besed in se vrnil v večer.

Godeci in za njimi ljudje so se razdelili.

Midva sva se vrnila v dvorano. Ako bi v taki vročini imelo predstavo kako slovensko-dramsko društvo v Chicagu, v Clevelandu ali kjer koli, bi igralci videli pred seboj le prazne stole. Tu pa so bili stoli ne le vsi zasedeni, nego tudi rezervirani.

Igrali so zelo dobro — skoro sami mladi ljudje! Lepa, pravilna izgovorjava, glas vsega zadosti močan, da se ga je čulo po dvorani, zares predstava, v kateri sem užival izvežbanost teh delitantov, čeprav so nam dali le navadno komedijo. "Prav dobro igrajo," je rekla Angela, ko so skončali prvo dejanje. "Sicer pa imajo tukaj kaj izbirati. Pri nas (v Chicagu) je pa čezdne teže," je dodala.

Sodrug, ki nama je prodal vstopnice, je sporočil, da ako utegneva, naj greva v stransko sobo, kjer je župan Klenovšek, občinski tajnik in par drugih sodrugh; se bomo kaj pomenujili in seznanili, je dejal. Prišli so nalašč v ta namen. Sla sva, se drug drugemu predstavili in se domenili, da gre Angela nazaj na predstavo, ostali pa še nekoliko posedimo pri mizi. Klenovšek je dejal, da se ne počuti dobro — bo moral vsak čas k počitku. Pa se je dogodilo, da smo sedeli skupaj skozi konca igre in še potem nekaj časa.

Veliko hudega so prestali ljudje v Trbovljah. Zdaj je boljše. Brezposelnosti ni več. Zašlužek ni visok, a vendar so razmere zdaj vse drugače nego takrat, ko je bila brezposelnost splošna in zaposleni pa so delali le dan ali dva v tednu.

Marsikdo v Trbovljah, v Zagorju in v Hrastniku si je pomagal, bodisi z gostilno, ali trgovino. Ampak množica je proletarska, kakor nekoč. Ljudje pravijo, da so razmere vendarle boljše. Mladina je lepše občena. Hodi na izlete, čita ve-

stanarine v njih ne plačajo, drugim pa je dodana k među vsota za stanarino. Nekateri preprostili rudarji so me prepričevali, da je družba pravzaprav za delavce skrbna. V njihih hišah imajo luč in kucjavo. In druge ugodnosti. Zdravnička, bolniško podpora in tako da je. Ni slab — ali v Ameriki kompanije rudarjem tuji nudište slične ugodnosti?

Socialisti seveda vedo, koliko je bilo treba bojev in žrtv za socialne pridobitve, toda kdo sploh poraja na žrtve! Boril si se, za delavce nekaj dosegel, bog s teboj! Zdaj te več ne potrebujemo.

Trbovlje slove tudi zaradi svojega mladinskega zborna "Slavčki". Ko sem bil še v starem kraju, so se v Chicagu prerekali, ali je socialističen, ali klerikal. Ni eno ne drugo. Kaj pride klerikalnega v Trbovljah sploh ni, razen hinavštva, ki je po svetu baš zdaj bujno razvjeteno.

Nekdo v SNPJ je pred dobrim letom predlagal, da se "Slavčke" povabi v Ameriko na koncertno turo. Peli so že marsikje v Evropi z velikim uspehom. Nekdo se je lotil nahrake naloge, poskrbeti, da se "Slavčke" dobijo na ameriški oder. Začel je narobe, ker je poudarjal delavska gesla, namesto da bi ostal pri pravem predmetu. Tako je stvar padla v vodo predno je mogla priti v pravilno, hladno računsko presojo. Take metode niso nikoli uspešne. Otroci v zboru so se veseli obisku v bajno deželo strica Sama. A starejši so bili v dvomu, na podlagi angleškega reka, "it sounds too good to be true". Otroci seveda še ne razumejo te prislovke. Kadar se nadejajo, da jim Miklavž prinese za igrajo avto, so razočarani, če vidijo le lesen vozilček počez peharja, še bolj pa, če ni njih nada niti toliko izpolnjena.

(Dalej prihodnjič.)

"Svoboda" bo dela pri "slovenski trojici"

Detroit, Mich. — Slovenci, ki prihajajo na obisk v Detroit, se navadno oglašajo najprvo seveda pri svojih znancih, in namet v Slovenskem narodnem domu, v Slovenskem delavskem domu in pa v veliki gostilni Omira Cafe. V nji je prostora za več sto ljudi. Opremljena je moderno, ima fino plesišče in oder za orkester in pevce. Restavracijska postrežba v tej gostilni je pravovrsta. Lastniki so trije Slovenci: Peter Benedict, Andrew Grum ml. in Joe Černe. Mnogi jih osebno poznate.

V nedeljskih programih v Omira Cafe čujete mnogokrat tudi slovenske glasbene komande in pesmi. V nedeljo 19. februarja pa bo v Omira Cafe prvič v tem prostoru predvajal koncertni program slovenskih pesvskih zborov "Svoboda" pod vodstvom dirigenta Berlisga. Prčne se ob 3:30 pop. Zbor "Svoboda" je odsek kluba št. 114 JSZ. Lastniki gostilne so obljubili v "Svobodino" blagajno znatno vsto, kar omenjam zato, da ne bi kdo smatral, da bo "Svoboda" dela brez odškodnine. Omenjeni trije rojaki so njeni znani prijatelji in s tem bomo to poznanstvo in vzajemnost še bolj utrdili. To je v nedeljo 19. feb. na svideženje v Omira Cafe.

Poročevalec.

Zadnje volitve v skupščino so nam priča, da so socialisti dobili priljubo glasov za svoje kandidate le v starih svojih centrih, toda nikjer večine. Zdaj je tema — politična tema — ne samo v Italiji, Albaniji, Grčiji, Bolgariji, Nemčiji itd., ampak zelo gosta tema tudi v Jugoslaviji. Naši sodruzi upajo, da ne pride do najhujšega, do izrazito fašističnega režima, a vendar računajo na tako možnost in so previdni.

Trbovlje imajo nad 13,000 prebivalcev in nad tisoč hiš. Mnogo je v vseh treh revirjih kompanijskih (last Trboveljske premogokopne družbe).

Frank Štih, igralec iz Detroita, pod pokroviteljstvom kluba št. 1 JSZ. — Režiser Frank Česen.

Vstopnice 40 centov v predprodaji, 50 centov pri blagajni.

PO PREDSTAVI PLES V OBEH DVORANAH.

Pevski nastopi pred igro in med dejanji. — Solisti v igri.

"VENERA"

KOMEDIJA V TREH DEJANJIH

V SOBOTO 11. MARCA OB 7:30 ZVEČER

V DVORANI SNPJ, 2657 SOUTH LAWNDALE AVENUE

CHICAGO, ILL.

Vprizore jo igralci in igralke iz Detroit pod pokroviteljstvom kluba št. 1 JSZ. — Režiser Frank Česen.

Vstopnice 40 centov v predprodaji, 50 centov pri blagajni.

PO PREDSTAVI PLES V OBEH DVORANAH.

Pevski nastopi pred igro in med dejanji. — Solisti v igri.

NEW MEXICO DRUGIČ V ZAGATI

Pod predsednikom Hardingom je v državi New Mexico padel v gnojico korupcija njegov notranji tajnik Fall. Vršila se je preiskava, kot je v tej deteli običaj in na dan so prisile jako nelepote stvari. Fall je bil odstavljen in obsojen. Prošle mesecu ima država New Mexico spet ikandal — tokrat z graftom v WPA. Odgovorni funkcionarji so kradli na debelo v materialu in kakor so že mogli v prid svojih žepov. Kradnje je bilo obdobjenih 35 uradnikov WPA. Na sliki od leve do desno so Stanley Miller, zvezni senator Chavez (New Mexico) in Mrs. Anita Tofoya, ki so prizadeti v sedanjih obravnavi proti obtožencem, kateri so izrabljali vladne vnote za WPA v svoj dobroti.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbral Charles Pogorelec

Murray, Utah. John Malich nam piše: "Pošiljam vam naše naročnike na Proletarca, tako da tudi glede Prosvetne matice dosegel napredni krog v Girardu časten rekord." — John Bogatay, ki se včasi oglaši, je tokrat poslal eno naročnino.

Johnstown, Pa. — John Rak je poslal 1 naročnino in \$6.60 podpore Proletarcu. Tudi on je včasih svoji mladosti star znanec v naših seznamih.

Newburgh, O. Leverjev Jože je zadnji teden naročil znake za klub št. 28 JSZ. "Ker že pošiljam to, prilagam še stiri naročnino," je pristavil Jože.

Gowanda, N. Y. — John Matkovček, ki tudi ni novince v tej kolonji, je poslal eno naročnino.

Cleveland, O. — John Bozich je poslal 4 in pol naročnino. Jennie Dagarin 7 in pol, Tone Jankovich pa vsoto za oglase in za prodane koledarje. Pravi, da jih je razpečal okrog 200 izvodov.

Meadow Lands, Pa. — Martin Bajec je poslal 5 naročnin, med njimi eno novo. Previjanje od naročnini ni vzel, pač pa se sam prispeval kvader tiskovnemu fondu.

Springfield, Ill. — Jože Ovcica je poslal vsto za znake JSZ, zraven pa se priložil vsto za 5 koledarjev in dve naročnini.

Ambridge, Pa. — Louis Uhernik je poslal 4 naročnino.

Arma, Kans. — Tone Shular je poslal nadaljnji dve naročnini.

Sheboygan, Wis. — Frank Stih, igralec iz Detroita, pod pokroviteljstvom kluba št. 1 JSZ, zraven pa se priložil vsto za 3 naročnine in 50c podpore listu.

Waukegan, Ill. — Martin Judnich je poslal še dve naročnini. Pravi, da njegova oblijuba še drži. Čeprav se ista ne sme smatrati za zavezo, bo vsekakor storil kar bo mogel, da se stavlja naročnikov po mogoči. Največja ovira našim agitatorjem so slabe delavske razmere.

Cleveland, O. — Klub št. 27 je naročil 5 garnitur knjig Cankarjeve družbe. France je prispeval \$1.25 kar je za takoj izvrstno čitivo poceni, da bolj biti ne more. Rojaki, sezite po njih!

Warren, O. — Jože Jež je spet tu. Poslal je 2 naročnini.

Girard, O. — John Tancek ki je nedavno poslal \$8.45 v podporo Proletarcu, omenja med drugim, da je njihna Federacija SNPJ prispevala k Prosvetni matici. V Girardu je zdaj 5 organizacij, ki so vela-

Iz zapisnika seje odborov J. S. Z.

dne 5. januarja 1939

Navzodi: Frank Alesh, D. J. Lotrich, Joško Owen, Frank Udovich, Frank Zaitz, Anton Garden, Justin Zajec, Rok Božičnik, Vinko Ločniškar, Angela Zaitz, Mary Owen in tajnik Chas. Pogorelec.

Odbotni Louis Beniger (zadnji izrednega dela) in Joseph Drayer, ki je moral po drugih opravkih.

Za predsednika seje izvoljen Joško Owen.

Citan je zapisnik prejšnje seje. Po prečitovanju pravi F. Udovich, da ni v zapisniku njegovega argumenta glede prihodnjega zborna JSZ. Izjavlja, da je bil on proti, da se bi vršil zbor letos, zato je bil za odložitev v leto 1940. Zapisnik tega nikjer ne omenja. S tem popravkom zapisnik sprejet.

Korespondenca: — Tajnik prečita pismo s. A. Sularja iz Kansasa o stagnaciji v njihovem nekdaj živahnem revirju, pismo J. Raka iz Johnstowna, dalje pismo iz urada socialistične stranke za ponovno registriranje članov. Prvi dve pismi vsebujejo spremembe v zapisniku. V tem popravkom zapisnik sprejet.

Poročilo tajnika. — Tajnik Pogorelec omeni, da mu vsled oblike drugega dela ni bilo mogoče pripraviti daljšega poročila. Niti ni bilo med tem časom kaj posebno važnega, o čemer bi bilo treba poročati. Računi, ki jih pregleduje nadzorni odbor, bodo predloženi prihodnji seji, ob enem pa bo predloženo tudi splošno stanje JSZ, Prosvetne matice in našemu članu.

Poročilo tajnika. — Tajnik Pogorelec omeni, da mu vsled oblike drugega dela ni bilo mogoče pripraviti daljšega poročila. Niti ni bilo med tem časom kaj posebno važnega, o čemer bi bilo treba poročati. Računi, ki jih pregleduje nadzorni odbor, bodo predloženi prihodnji seji, ob enem pa bo predloženo tudi splošno stanje JSZ, Prosvetne matice in našemu članu.

Prosvetna matica. — Knjiga "Spanški testament" je bila poslana vsem pridruženim društvom. — Dramskega arhiva sta se od prošle do te seje poslužila preduroštvu "Preseren", Pittsburgh, Pa., in dramski zbor "Verovšek", Cleveland. **Tisk in literatura.** — Urednik Proletarea Zaitz poroča o kritikah proti dopisom F. Barbicu v Prosveti in Proletarcu. V Clevelandu je to postal sporno vprašanje. Glede dopisov, ki jih Barbic posilja v druge liste, mi nismo odgovorni, zato ne bi bilo prav, ako se bi nanje odgovarjalo v Proletarcu, ker bi taka polemika odnosilje le poslabšala. V ostalem je on v Proletarcu za svobodo izražanja, kajti če jo zagovarjam zase, jo moramo tudi drugim priznati. Justin Zajec predlaga, da se naj uredniku

bomo razposlali pisma, odnosno vabila za naročbo Majskoga Glasa na klube JSZ ter na prednja društva raznih jednot in zvez. Upamo, da bo odziv od vseh povoljen in da bo naša pravica naša. — Minule seje eksekutive soc. stranke, ki je vršila nedavno v Chicagu, se je udeležil med drugimi Anton Garden, ki bo o nji poročal na prihodnji seji kluba št. 1 v petek 24. februarja ob 8. zvečer v Slovenskem delavskem centru. Predmet njegovega referata je "Bodočnost socialističnega gibanja v Zed. državah in drugih deželah." Po referatu bo razprava.

Pridite na sejo pravočasno, da z njim točno pričnemo, jo čimprej končamo ter bo tako toliko več časa za razpravo.

P. O.

V SOBOTO 18. FEBRUARJA

vsi na

MAŠKARADNO VESELICO

ŽENSKEGA DRUŠTVA "NADA"

ŠT. 102 S. N. P. J.

V DVORANI SNPJ, 2657 S. LAWNDALE AVE.

CHICAGO, ILL.

Vstopnice: V predprodaji 30 centov,

pri blagajni 40 centov

• Fine nagrade za maske •

KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE

KOMENTARJI

Nekateri v Detroitu predlagajo skupno prireditev v kristol "Proletarca" in "Napreja". Naš "united front" torej lepo napreduje. Društvo IWO, v katerem so tudi Jugoslovani, je aranžiralo predvajati film "Spanska zemlja". Tukaj smo čezdnele bolj za skupnost in za združitev. Ne vem, kaj bo iz tega. Meni se zdi, da nič dobrega. Kajti če so "Naprejevi" za "Proletarca" in proti fašizmu, bi naj bili rajše agitirali za Proletarca in vodili propaganda proti fašizmu v področju JSZ, namesto, da so ustavili svoj list in s tem znova razcepili naše sile, kakor so jih z "Delavske Slovenijo" in "Delavcem" (nič kaj slavnega spomina). — Da-Da.

Sodržom v Detroitu tole: Skupnost delavec, ki so za skupnost, je lepa stvar. Ampak v tem slučaju se gre za dva lista in dve gibanji; to zadnje je nastalo proti prvemu. To ni skupnost, ampak razdiranje skupnosti. Kadar ustavim časopis proti "Proletarcu", in delujem za njegov razmah med naprednimi-delavci, med katerimi je deloval Proletarec od vsega začetka, potem je to izpodkopavanje skupnosti. Mi smo za skupnost, toda za poštene skupnost v poštene resnične delavske namene. Manevirati z idejo solidarnosti v neiskrene namene pa ne more prinesi delavstvu ničesar kot le še več škode.

Neki časnikar je zapisal, da je bil pokojni Papež Pij XI. velik nasprotnik bogotva v prijetljiv svobode ter demokracije. To ni resnica. Zgodovina bo pričala, da je bila katoliška cerkev vedno zadnja, ki je odnehalo vztrajati v tej ali oni stvari pri praznovrstvu in poleg pravoslavne cerkve največja podpornica bogotva. Tudi bodo zgodovinarji potrdili, da pokojni papež ni bil podpornik demokracije, ne svobodščin, pač pa podprt Mussolinijevo vojno v Etiopiji, klerofašistično diktaturo v Avstriji, generala Franca v Španiji, in pred vedno tako pester, bi imel dan-

par leti zagotovil vso svojo pogost Hitlerju v vojni proti "komunizmu".

Ves svet je zakopan v laži. Lažejo vlade, lažejo cerkve, laže časopise, ker je človeštvo slepo za resnico. Je pa na svetu nekaj ljudi, od katerih bi človek pričakoval, da nimajo vzroka lagati, da so pošteni itd. A v kritičnem trenutku jim gre laž iz ust kakor zvoki iz lajne.

Nekoč je Kazimir Zakrajšek s pomočjo kolekt po misijonih ustanovil tiskovno društvo, ki je bilo posest frančiškanov. Stvar je iz New Yorka nekako po ovinkih presebil v Cleveland, in nato v Chicago. Končno je frančiškanom ostala le "Ave Maria", tiskarno in list pa je prevzela delniška družba, ki jo kontrolirata in do malega lastujeta Zakrajškov in Jerichev famili. Tudi največji slovenski svetovni dnevnik "Ameriška Domovina", ki je ob enem največji slovenski katoliški glasnik, je privatna posest. Nič se ne ve, kaj vse se Pirce in Debevcu se lahko pričneri. Ozroma, kako bosta še spreminali prepričanje. Vem le, da bi bilo okna sedanja cerkve sv. Vida težko zabit, ker je zidana. Ljudje pa smo ljudje. Smo napredni, dajemo za cerkev in očitamo kolekte Proletarecu.

Nevarno in krivično je pod takniti komu nekaj, kar ni njevno, kajti prav lahko se dogodi, da pride podtaknjena stvar nazaj pravemu lastniku.

Ivan Jontež piše: Dragi kolega! Zadnje čase je Proletarec v resniči oživel! Politične razprave, potopisi, jezikovna rešetanja, komentarji, "domače polemike", Špelina potovčenja reportaž in križajoče se mnenja o njeni vrednosti itd. ga delajo izredno zanimivega. V zadnji številki n. pr. je najti več zanimivega gradiva kot v kakem dnevniku ves teden. Če bi bil Proletarec v preteklosti generala Franca v Španiji, in pred vedno tako pester, bi imel dan-

BEGUNKA IZ NEMCIJE

Na sliki je osemletna Ester Marion Faibis, begunka iz Nemčije. Ko je dospel v New York, je kramarski časnikarski fotograf potisnil predajo posnetek spomenika Svobode, ki je postavljen v newyorki luki. Kaj more tako mlađa deklica sploh vedeti o takem spomeniku? Valic temu je bilo pod to sliko v originalu napisano, da ga mala Marion "resno študira".

danes nedvomno mnogo več namolčal one, ki niti z daleka ne sledi Cankarjevih idej. Zato pa tudi taka jeza, kadar poudarjam, "Cankar je bil socialist!" Tega nekateri ne morejo prebaviti, dasi so strašno napredni. In tako jim je sodr. Jauč prisločil na pomoč. In se drugi. Obrnili so hrbet tudi Karlu Marksu in njegovim spisom, dasi se nekateri izmed njih svetijo pod imenom Ivana Cankarja, ki pa se bi moral v resniči skrivati v "dolini Šentflorjansk". Ne verjamam, da so ti ljudje iskreni pristaši C. U., še manj pa seveda idej, ki jih je Cankar poudarjal v svojih delih. To drži, pa če se s. Jauč magari na glavo postavi.

Dajte, ako ste v resniči za širjenje Cankarjevih idej — ako je vam res za širjenje socialistične misli, čemu ne greste med napol klerikalno in med klerikalno maso, ki čita Enakopravnost in Ameriško Domovino? S. Jauč, vi tega ne delete, pač pa agitirate med Proletarčevimi v Prosvetini načrnički. To je jasno iz vaših poročil. To so torej tista pota, ki se križajo med nami. Mi vemo, kam pes tako molí, pa jo že umaknil.

Jauč ne more zapopasti mojih stavkov. To ni nič novega. Kristan sam je dejal, ko je čital Cankarjevo "Nino", da je moral se enkrat prečitati, ker je hotel pisatelja čimboljšči razumeti. Ako komu "ne gre v glavo", ni moja krivda. Možgane je pač treba trenirati, s. Jauč. Boš videl, da boš potem lagije razumel.

In business. Igral sem — torej delal in zaslужil. Business je to, če kdo kaj prodaja. Jaz nisem prodajal harmonik, nego ne igral nanje; ako bi prišel na delo z lopato in kramponom, morbi bi bil to business? Po Jauču v tem točenju da! Vsi drugi pa vedo, da bi le delal bodisi s svojim ali pa z drugim orodjem.

Jauč ima "marelo" in Chamberlain tudi. Marele so marelle. Čeprav pomagajo, se navadno vseeno premiči, a ne gre raje pod streho.

Nasvet, da kadar je napaden moj soščrug, recimo pri klubu št. 27, ali pač socialistične "Zarje", naj jaz ne posegam v njegovo obrambo, se ne bom držal. Hvala zan!

Dajte, jaz se nišem bil nikoli in nikjer "kronikar". Vse, kar napišem, podpišem s svojim pravim imenom. Nikdar drugič.

Bil sem napadan že od raznih "junakov". Kakor so prišli, tako so odšli.

Tudi jaz bi bil lahko surov. Ampak ni potrebno. Vem, da bo teh par dopisov, ki jih je Jauč napisal zoper mene, šlo v pozabljeno, kakor jih je šlo mnogo drugih, ki so se zatevali vase, kakor "kanadski soldati" v devetnem vremenu.

Prav nič mi ni, da bi "jokal" nad sabo, ker vem, da je še precej čitateljev Proletarca in Prosvete, ki radi čitajo iz metropole tudi kaž kritičnega, ne samo bahava hvalisanja.

Jauch želim ljubo zdravje in bog ga ohrani njega in njegovo za deževne dni "marelo". — In amen z Jauchom.

Frank Barbich.

Joe Hočvar ima besedo (in to brez komentarja)

Pueblo, Colo. — Cenjeni prijatelj Pogorelec in Zaitz! — V tem pismu vama posiljam izrezek iz časopisa Pueblo-Star Journal o uspehu kolektivne "hotouses" farme blizu Moskve. Mogoče je, da v čikaških listih nista videla tega poročila. Pošiljam vama ta izrezek zato, da ne bosta zmerom imela predsodke proti tej novi uredbi človeške družbe. Bodita toliko prijazna sama sebi in se vpraša: "Ali se nisva učila nekaj tega pred 25. leti, kar se danes v praksi ali istinito dela v tej državi?"

Vsled prijaznosti nekaterih ljudi vedno lahko pogledam Proletarca, čeprav nisem narocnik. Sedaj kot prej ste vsaj toliko dobr, da ako nimata za sovjete prijazne besede, jih vsaj ne zmerjate in insultirate, kot je to delala Prosveta.

Vama tudi povem, da "vaš" Jontež sam ne zna slovenščine inTaučar tudi ne. Čemu potem takе neumnosti v listu! Kaj je "vaš" Jontež? Ni socialist, ne komunist. Samo slišal je neke ljudi praviti o socializmu. Njegovi "umotvorji" so za na pašo. Vam pravi, da vprašajte Ivana Molka, kaj se pravi znati slovenski jezik. Rečem vama, da pri Prosveti ne znajo slovenščine. O, da, ako treba kaj oblasti! In ako je njim naprodaj knjiga, je meni tudi. "Ziviljenje je praznik", je zapisal Simon, in vendar imajo vsi taki ljudje vedno praznik.

Danes imam praznik tudi jaz. Delamo pet dni in dan doma, kakor v Rusiji. Ali vesta, da se Američani — ameriška industrija — uči od sovjetrov?

Pišem vama pred nedeljo, ko bo naselbina "odpirala narodni dom". Tako so to stvar nenebenično, brezplačno, kakor morajo delati navadni delavec in vrh tega plačevati članarino? Kaj sem dooprinosel v kolikor revnega delavca? Da, lahko bi jem pomagal v unijah, na političnem in kulturnem podiju, v društvih itd., toda to so neplačana dela. Izvršujejo jih lahko drugi brez mene. Ob pričeli pa zaprežemo v lepo Minnesota, malo diplomacije in strategije, pa bo šlo.

Kaj se boči pokazati velikega in močnega, potrebuje v osebnih ambicijah pomoči, ki naj bo živahnio pisana z raznimi barvami, Ktor gre loviti ribe, vzame s sabo različno barvane umetne vabe in žive, da se naivne ribice rajše ulove. Tako delajo tudi ribiči osebnih ambicij. Naš znanev javni notar, tedaj glavni predsednik jednote v državi obilice krasnih jezer, se je domisli nekdaj nekoga trgovca zlatnemu Gregorju Korobaču pl. Gajžle. Da, to je vesel, vpliven človek! Njegove dopise so vsi radi brali. V cerkev ne budi, a ni zoper cerkev. Kreče se med naprednimi Slovenci kakor da je med njimi doma, a zna se pričopiti tudi drugim katoliškim ljudi. V SNPJ je pomagal prejevati pjet dnevnikov in bil glavni blagajnik. Pisal je o sočasnih rožah, ženskih hlačkah, ki so se sušile na dvoriščih ob ograjah, o pelinovi deželi, sočasnici California in druge take stvari, ki jih ljudje radi čitajo. Cemo bi se torej trudil piti suhoparino, brezpomembna poročila o stavkah, o raznih drugih bojih delavcev, ali jih navduševal v unijo in za aktiv-

Poset v Pittsburgh k javnemu notarju in dalje

Piše John Filipič

(Nadaljevanje.)

Cleveland, O. — To je tretji dopis v tej seriji. Povabim vas za nekaj časa v Pittsburgh. Oziramo vam na treba tja, nego si lahko le osvežite spomin na dejstva, ki jih bom navedel v tem dopisu.

Nekoč je živel v Pittsburghu javni notar. Njegov priimek je Zbašnik. Pittsburgh ni mesto na ravni, kakor Cleveland. Slovenska naselbina v tem jeklarskem centru tudi ni na idealnem kraju. Dela, ki so jih in jih še opravljajo naši ljudje v Pittsburghu, so večinoma jako naporna, bodisi v jezercih v plavžih, livarnah, ali pa v premogovnikih okrog tega mesta.

Ni še dolgo tega, ko je bivši Korobač pl. Gajžla zapisal ob priliki obletnice v svojem glasilu, "spadamo spredaj, smo spredaj in tudi bomo gledali, da ostanemo spredaj!" Spredaj kje in s kom? Se večjo raco je zapisal mesec prej, ko je dejal, da je njegova organizacija kakor Združene države. Pravila ima kakor je ustava Združenih držav. Skočil sem se domisliti, če je med Slovencji v Zed, državah res kak Benjamin Franklin. Seveda! Pisatelj Janko N. Rogelj. Zato se ustavo USA lahko primerja z ono, ki jo hvali A. J. T.

Članstvo verjamem, ker ni nikogar, ki bi stopil demagogiji na prste. Le vsed tega se lahko norčujejo z njim.

Nas tedenji javni notar v Pittsburghu s samo eno močno oporo ni bil zadovoljen. Hotel je sveto trojico, čeprav je to taka kombinacija, da se božje svete trojice niti sam ljubi Bog ne razume. Na Zbašnikov voz je bil torej povabljen tudi naš Rad-bi-bil pisatelj.

Že v zgodnjih letih ga vidišmo v glasilu SNPJ in v Glasu Svobode. V Proletarca ga ni bilo, ker si ni od njega zase ničesar obeta. Vedno je sanjal, kako priti kam kvisku, pisal je sanjavosti ter trati prostor in čas z njimi — samo da je njeni koristilo. SNPJ je menda dajala takrat nekakšne nagrade, zato je bila SNPJ potkratnem njegovem mnjenju najboljša. Ko so nagrade bile ustavljene, se je razhudil. Pričudil se je opozicijo in sel na konvencijo leta 1918 v Springfield, Ill., v nadi, ozroma prepričan, da bo izpodrinil pokojnega Jožeta Zavertnika iz službe glavnega urednika Prospective. Up se mu ni uresničil. Od takrat je SNPJ zanj neha biti dobra, idealna organizacija.

Najdemo ga nato pri "Enakopravnosti". Toda delo pri tem dnevniku je bilo umorno. Tako se je kmalu utrudil in edsel iz te službe da bi bil upravo pravočasno obvestil, naj mu išče naslednika. Nato prošča za job pri slovenski poslovnici. Samo obljubo je bil. Ker mu ni bilo ugodeno, jih je oklestil do kosti. Kmalu potem so bili objavljeni uredniški članki v najnizkotnejšem slovenskem dnevniku v tem mestu, v katerih se je svetilo ime Janko N. Rogelj. Čemu bi naši ljudje posiljali denar (podpori) organizacijam v Chicago? Ali ni škoda, ker gre toliko tisočakov vsak mesec v blagajno SNPJ, tu pa imamo slovensko banko, ki je najboljša, torej svoji k svojim! Danes poznamo to "najboljšo banko". Le Rogelj je več ne poznal. In imamo dično domačo zvezko, da držimo denar doma, v Clevelandu. Čemu bi ga posiljali ven, je pisl takrat Janko N. Rogelj!

Ampak danes je po Rogeljevem popolnoma v redu, da ga posiljamo na Ely, Minn. Zato seveda, ker je en zraven.

ZA LICNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

Tel. Lincoln 4700

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

na KELVINATOR

Trgovske refrigeracijske edinice!

Kelvinatorjeva kakovost —
po znižani ceni — poleg Edison postrežbe

* Zdaj — dokler se v veljavi te nenavadno nizke cene za refrigeracijske edinice Kelvinatorjeva kakovost — napravite načrt za moderniziranje svojega lastnega refrigeracijskega sistema!

Velika izbira vrst in velikosti je na razpolago od 1/2 do 3 konjski sil — ohlajevani na zrak in na vodo.

Commonwealth Edison družba nudi izvedeno inženirske postrežbe, da vam pomaga pri vašem načrtu za primerno refrigeracijsko napravo. Pripravljeno nakupno pogoj, da bodo odgovarjali vašim potrebam, vključno načrt "Meter-Matic" novej na dan... Telefonično zdaj za popolno informacijo!

COMMONWEALTH EDISON COMPANY

72 WEST ADAMS STREET

Telephone RANDolph 1200, Local 170

SANS PEUR ET SANS REPROCHE

Zvonko A. Novak

II.

Ko sem pred dobrimi počitvami leti došel v to delo, sem dobil delo pri newyarskem slovenskem dnevniku "Glasu Naroda", kjer sem se v, kratkem času seznanil z vsem slovenskim pisanjem, njegovimi poslovnimi, vrlnimi in napakami. List je namreč prejemal vse ostale slovenske časopise in druge slovenske publikacije v zame.

Tedaj je bilo mnogo manj slovenskega pisanja v Ameriki, kakor ga je pa dandanes. Da, zelo mnogo manj, a je bilo vseeno veliko več plaže v njem, kakor pa v dan danšnjem. Med drugimi napakami sem opazil tudi to, da ni pretežna večina naših pišev, ki so si služili s pisanjem vsakdanja krov, niti tega vedela, kdaj je pravilno pisati predlog "s" in kdo "z" z istim pomenom.

To sem jih tudi kar javno povedal, a sem s tem korakom prisel v neznanico hudo zameri pri njih. In boljšek je tistih, ki so bili med ono pretežno večino, se danes pri tem trečem kruhu, ini se sedaj niso prav odpustili tistega "greha". Resnica od mene, in tista zameri je morala biti zares strašno huda.

Po pomikalo se je potem leto za leto, in naši piševi bili sicer mnogo hudi name, ali navzicle temu so jih začela polagoma suhoperarna slovenska pravila bolj in bolj lesti v glavo, njihovo pisanje se je boljšalo od dne in dnes jih naši kritiki pristevajo med najboljše slovenske preraspevne v Ameriki.

Ce prelistujemo najnovješe slovenske besednjake, prebiramo najzadnje pisateljske proizvode v Sloveniji ter primerjamo z vsem tem naše pisanje v Ameriki, moramo kar odkrito priznati revorgljivo dejstvo, da se naš tisk v Ameriki skoraj lahko kosa z onim v Sloveniji. Da, v nekaterih primanjih ga celo prekaša, kar je zlasti jasno opaziti, odkar je začel v Clevelandu izhajati naš delavski mesečnik "Cankarjev glasnik".

In ker je temu tako, lahko brez strahu rečem, da imamo tudi američki Slovenci vsaj nekaj zaslug na polju splošne slovenske književnosti, vseled česar si smemo prisavljati tudi nekaj pravice do jezikovne veljavnosti.

Seve je še došli Ujijike na polju slovenskega pisanja v Ameriki. Še došti. Preveč. Mnogo preveč. Toda kje je pa niti? Še tam je je preveč, kjer je njiva globlje izorana in obilje neognjena na temelje obdelana. Ali glede na anarhijo v pravopisu pa smo si dočela enaki. Tu in tam onkrak morja. In Frank S. Tauchar ima prav, če ima to zbegost in zmedenost v mislih, ko pravi, da nima slovenčina se nobene resnične prave autoritete v črkovanju vseh slovenskih besed. Moje poseganje v razpravo, ki jo je odpril Tauchar v svojem spisu z naslovom "Zaslužni možje", se opira na to okoliščino.

Zadnji sem povedal, kaj mislim o Taucharjevem ogrevanju za opuščanje črke "j" za glasoma "l" in "n" v nekaterih slučajih, zlasti pa v besedah, kjer je n. pr. življenje, besednjak itd. Splošno se bo tisto njegovo mnenje le iztežka uveljavilo. V posameznih slučajih pa jo je sedaj opuščano, kjer nam to le veleva blagoglašje. Tudi o njegovem "soncu" sem izrekel svoje mnenje. Tako sedaj lahko nadaljujem. In izraz "možki" pride najprej na vrsto.

Tauchar se zavzemata za dvojno pisanje, in sicer za "možki" in "možki". Prvega naj bi rabili za izražanje ponosnosti ali prevzemanosti, drugega pa za možnost ali neženskosti.

Tauchar morda ne ve, da je pisava "možki" v ostrem navzkrižju s pravilom osnovnega slovenskega pravopisa, sicer bi se splošno mogel ogrevati zanjo.

Slovenčina ima razne končnice, s katerimi si iz besednih dobel delo pridnevi po ustaljenih pravilih. Tiste končnice se imenujejo obrazila in med njimi je tudi "ski", ki se pojavi naši izrazu "možki", čeprav vidimo le "ki" v njem.

Pridnevi "možki" se staja iz besedega dela "mož" in pridneviškega obrazila "ski", kar nam da pravzaprav obliko "možki". Ker pa naš je-

in Italiji odrečemo naročila, namesto da jih jim izvršujemo.

Pravijo, da mehiški predsednik Cardenas se vedno mihi, da je Spanijo mogoče rešiti s predfašizmom, ako demokratične države prenehajo z neutralnostjo, ki v bistvu itak ni neutralnost, kajti neposredno je takva neutralnost pomoč fašizmu in Mussolinijevi intervenciji v Španiji.

Poročilo o predavanju in o sestanku članstva klubov JSZ v Detroitu, ki ga je posetil Fr. Zaitz, je bilo tako razvezljivo. Težkočemo, a vendar je med našimi ljudmi že zmerom volja za življenje. Detrolska naselbina je nam bila zmerom vzor. Upam, da bo ostala vsem nam v vzpodbudu tudi v bodočnosti.

Kadarkat poročila, me prime želja, da bi živel v naselbini, ki je velika in polna razprednih rojakov, ki so sposobni za delo v klubu, na polju dramatične, v delavskem pevskem zboru, v agitaciji za Proletarja itd. Tukaj pa je namalo in vrh tega smo raztrešeni vse križem, da je nam le redkokdaj mogoče priti skupaj.

Premogarjev kmalu ne bedo več potrebovali. Nadomeščajo jih moderni stroji, ki delajo na mestu ljudi. Rudarji pa pojavljajo na cesti in premišljajo, kje najti začušek.

Nedavno me je neka rojakinja iz Illinoisa kritizirala v Prosveti, ker sem pisal po Socialist Call v korist akcije za zedinjenje premogarskih delavcev v Illinoisu za skupno izvojevanje čimboljše pogodbe s premogovniki družbami.

A. K., Glencoe. — Isto.

Prošli teden smo omenili doppis, ki jih zaradi pomanjkanja prostora nismo mogli priobčiti. Objavljeni so v tej številki.

Ob zaključku lista smo prejeli še par dopisov. Poročevalcem naj bo to v obvestilo, da jih objavimo prihodnji teden.

RACUN RAZPECANIH ZNAMK J. S. Z.

ZA MESEC OKTOBER 1938.

Država in mesto	Redne číslove	Članske číslove	Mileške	Projekti	Gf. članske	članske članske	Družinske organiz.	Kosv. fond JSZ
ILLINOIS:								
Ogleby	—	21	—	\$ 7.35	\$ —	\$ —		\$ 2.10
Springfield	2	5	7	—	2.76	—		.70
Chicago št. 1	—	36	24	18.80	—	—		8.60
Member at large	—	6	—	2.10	12.05	7.00		.60
MICHIGAN:								
Detroit št. 115	10	4	—	4.40	2.10	1.40		1.40
OHIO:								
Piney Fork	3	—	—	.90	—	—		.80
Newburgh	6	1	2	2.25	—	—		.70
Cleveland	—	24	—	8.40	—	—		2.40
Bridgeport	7	2	17	5.05	—	—		1.30
Girard	10	—	—	3.00	9.50	5.70		1.00
PENNA:								
Burgettstown	10	9	—	6.15	—	—		1.90
Canonsburg	2	7	3	3.20	—	—		.90
Sygan	8	—	11	2.95	—	—		.80
West Aliquippa	—	1	14	1.40	7.10	3.80		.20
WEST VIRGINIA:								
Purseglove	1	2	4	1.20	.65	.30		.30
Wisconsin:								
Milwaukee	24	24	24	16.80	—	—		5.00
West Allis	—	6	—	2.10	9.80	5.40		.60
Skupaj	83	153	106	\$ 83.75	\$ 40.70	\$ 23.60		\$ 23.80

ZA MESEC NOVEMBER 1938.

ILLINOIS:	Springfield	7	2	—	\$ 8.45	\$ —	\$ —	\$ 1.00
Ogleby	12	4	11	—	5.55	—	—	1.60
Chicago št. 1	24	24	—	—	15.60	11.75	7.40	4.80
Member at large	—	6	—	—	—	—	—	—
MICHIGAN:								
Detroit št. 115	20	10	—	—	9.50	4.50	3.00	3.00
OHIO:								
Collinwood	12	—	12	—	4.20	—	—	1.20
Cleveland	—	2	3	—	2.40	—	—	1.20
Newburgh	7	2	3	—	2.95	—	—	1.00
Bridgeport	13	2	7	—	4.95	7.70	4.20	1.50
PENNA:								
Canonsburg	3	6	4	—	3.20	—	—	.90
Sygan	8	—	11	—	2.05	—	—	.80
Moore Run	—	2	2	—	.80	—	—	.20
West Aliquippa	—	—	12	—	.60	—	—	—
Conemaugh	10	10	—	—	6.50	7.30	3.00	2.00
WEST VIRGINIA:								
Purseglove	1	2	4	—	1.20	.65	.30	.30
Skupaj	113	69	68	24	\$ 63.85	\$ 31.90	\$ 18.80	\$ 19.30

ZA MESEC DECEMBER 1938.

ILLINOIS:	Springfield	7	2	—	\$ 3.45	\$ —	\$ —	\$ 1.00
Waukegan	11	5	—	—	5.05	—	—	1.60
La Salle	5	4	10	—	3.40	—	—	.90
Chicago št. 1	22	24	—	—	30.00	—	—	9.60
Chicago št. 20	6	15	—	—	7.05	23.40	15.20	2.10
INDIANA:								
Clinton	3	6	—	—	3.00	1.35	.90	.90
KANSAS:								
Arma	3	3	17	—	2.80	1.75	.60	.60
OHIO:								
Cleveland	48	—	—	—	14.40	—	—	4.80
Girard	—	10	—	—	3.50	—	—	1.00
Bridgeport	5	7	22	—	5.05	—	—	1.20
Collinwood	—	12	—	—	4.20	13.40	8.20	1.20
PENNA:								

Loyalists Fight On

From country-town news editors who get their information through the daily tabloids, to city editors on the biggest daily sheets, every word written on Spain comes glistening with the reactionary attitude our country maintains toward the Spanish government.

Except in the labor press, the news is completely anti-Loyalist. Here we have exemplified anew the vital need of a strong militant labor press.

If the marvelous courage and resistance shown by the Loyalist to keep fascism out of Spain has been all in vain; if the sacrifice of lives and general suffering among the civilian population has been all for naught, and Spain is to become another fascist puppet state; then the dark war clouds hanging over the world have assumed a more sinister aspect, indeed.

The neutrality act of our government shackling the Loyalists by forbidding shipment of arms to them has worked wonders for the fascists who, at the same time, secured all necessary war material from our country through Italy and Germany. The British through apiece-ments have practically handed over the dictator's demands on a silver platter.

The democracies have failed to muster a united opposition while the dictator countries continue gaining ground. A sad picture indeed.

Whatever aid we can still give the Loyalists must be given immediately.

Watch Your Step, Tom!

The Communist Party and its disguised "innocents clubs" are doing their utmost to capitalize the release of Tom Mooney and to enlist him in one or more of its enterprises. This despite the fact that it was the whole labor movement and millions of decent men and women who alone are entitled to the credit for Tom Mooney's release while the Communist International Labor Defense collected money for his case and kept it.

The Daily Worker has been giving many columns to the case in a policy of slopping over the man they double-crossed. Whether all this induces Mooney to take the fatal step that ruined William D. Haywood thirty years ago we do not know. Haywood was acquitted. His acquittal was largely due to the extensive cooperation of the whole labor movement, the Socialist Party, and humanitarians who were outraged at the frame-up.

Upon his release Haywood made a tour of the nation and for some months had the united support of all these elements in big mass meetings. He then suddenly turned against his real friends and became the stooge of anarcho-syndicalists of the Browder and W. Z. Foster type. Haywood's influence for good rapidly melted away. He was isolated and the movement he deserted moved on without him.

Watch your step, Tom. Your future is before you. Do not spoil your opportunity for great and valuable service.

—The New Leader.

Echoes of the Hitler Speech

The stock market is something like a thermometer which responds to any momentary change; hence it rose a little when Hitler made the speech on the sixth anniversary of the beginning of his reign of terror. He did not immediately declare an intention to make war on any nation, so it is said that his speech was conciliatory.

No one will be deceived. He is capable of changing his attitude without a moment's notice, when he is ready to bluff his way into another adventure.

His speech previous to the Czechoslovak incident, for example, was obvious bluff, and it could readily have been called by England, France and Russia.

Between crisis, it may suit his purposes to seem more conciliatory. Such a speech does not really change the situation in the least. Gangsterism bides its time to strike again. It has to have a little time to consolidate the gains which it bluffs out of the democracies. There are internal difficulties. There have been unfavorable economic repercussions from the taking of Austria and Sudetenland. Exports are not doing so well. The financial situation is critical. When the time is deemed ripe, from a gangster point of view, another bluff will be made.

The crushing of democracy in Spain, if accomplished, will be one of the gangster gains bluffed out of the democracies, and a sorry one for them it will be. Naturally Hitler rejoices over the recent victories of Franco. These gains were given to him and Mussolini by the democracies on a silver platter.

Germany, he says, "refrains from any intervention in American affairs and likewise decisively repudiates any American intervention in German affairs."

But Nazi propaganda goes on apace in America. Let him recall the Nazi propagandists if he does not want to intervene in American affairs.

RESPECT

America has no desire to intervene in German affairs, but sympathy for the persecuted is what he calls intervention. These other nations, England, France and the United States, he says, "are continually being stirred up to hatred of Germany and the German people by Jewish and non-Jewish agitators."

It is the persecution that stirs up

Narrow-minded and ignorant persons talk about persons and not things; hence gossip is the bane and disgrace of so large a portion of society.

"Sava" Sponsoring Hard Time Party

Chicago, Ill. — You won't need your tux, highhat, and tails, no, not even a new press to the old suit. For Sava's Hard Time Party just don your old overalls, a blue work shirt set off with a flaming red bandanna, but, on one point we insist: you must wear your best smile and your cheeriest disposition.

The party will be held at the Slovene Labor Center, Saturday night, February 25th.

Wanted—your presence; essential—dress like a hobo; desirable—that you enjoy yourself; necessary—that you invite your friends.

"Nada's" Masquerade Dance Feb. 18th

Chicago, Ill.—An annual dance looked forward to with great anticipation is "Nada's" masquerade dance. Those who enjoy going out masked and in costume as well as the hundreds of others who attend each year are assure of a "swell" time at this outstanding social event among Chicago Slovanes. The date is Saturday, February 18, at the SNPJ Hall, 2657 So. Lawndale.

Rudman's Orchestra will play in the auditorium. In the lower hall, music to accommodate the old folks with polkas and waltzes.

If you're looking for an evening of pleasant enjoyment on that date come to the SNPJ Hall.

ANNOUNCING A PARTY

Chicago, Ill. — The Falcon Comrades will have a party on Saturday morning, February 18th at 10 o'clock in their classroom at Slovene Labor Center.

We hope that the weather will permit every member to be present.

A good time is promised to all.

Anne Beniger.

CONTRADICTIONS

The profit system is full of contradictions, but perhaps the greatest contradiction of all is that in the field of technical production cooperation is the rule, whereas in the field of business competition reigns. Within a factory, a store, a railroad system—within any corporation or business unit—people cooperate. If they didn't, production would stop and we should all starve to death. But as between factories, stores, corporations, people compete. They fight one another, in both group and individual combat, just as armies do.

This is a strange situation, long pointed out by economic thinkers but just as long disregarded by the average supporter of the system. A machine built so that some of its parts worked together but others worked against each other would be worth little more than its scrap iron value. A painting in which two colors harmonized with each other but "fought" with two others would be a monstrosity. A dress ditto. But the economic system is supposed to work when groupings of its parts are constantly busy in tearing one another down.

It reminds us of the old poem which recounts the rascally acts of a certain deacon throughout the week and ends each verse with—"But he went to church on Sunday." So they called him an honest man.

—The Cooperative Builder.

IF THAT'S VICTORY, WE'D HATE TO SEE DEFEAT!

Our Doings Here and There

By Joseph Drasler

More Space Needed

A pressing influx of articles and comments from our contributors during the past few weeks, has taxed our six pages of space to capacity, proving the eight-page edition of former years again a vital necessity to our movement.

The party will be held at the Slovene Labor Center, Saturday night, February 25th.

Wanted—your presence; essential—dress like a hobo; desirable—that you enjoy yourself; necessary—that you invite your friends.

"Nada's" Masquerade Dance Feb. 18th

Chicago, Ill.—An annual dance looked forward to with great anticipation is "Nada's" masquerade dance. Those who enjoy going out masked and in costume as well as the hundreds of others who attend each year are assure of a "swell" time at this outstanding social event among Chicago Slovanes. The date is Saturday, February 18, at the SNPJ Hall, 2657 So. Lawndale.

Rudman's Orchestra will play in the auditorium. In the lower hall, music to accommodate the old folks with polkas and waltzes.

If you're looking for an evening of pleasant enjoyment on that date come to the SNPJ Hall.

ANNOUNCING A PARTY

Chicago, Ill. — The Falcon Comrades will have a party on Saturday morning, February 18th at 10 o'clock in their classroom at Slovene Labor Center.

We hope that the weather will permit every member to be present.

A good time is promised to all.

Anne Beniger.

CONTRADICTIONS

The profit system is full of contradictions, but perhaps the greatest contradiction of all is that in the field of technical production cooperation is the rule, whereas in the field of business competition reigns. Within a factory, a store, a railroad system—within any corporation or business unit—people cooperate. If they didn't, production would stop and we should all starve to death. But as between factories, stores, corporations, people compete. They fight one another, in both group and individual combat, just as armies do.

This is a strange situation, long pointed out by economic thinkers but just as long disregarded by the average supporter of the system. A machine built so that some of its parts worked together but others worked against each other would be worth little more than its scrap iron value. A painting in which two colors harmonized with each other but "fought" with two others would be a monstrosity. A dress ditto. But the economic system is supposed to work when groupings of its parts are constantly busy in tearing one another down.

It reminds us of the old poem which recounts the rascally acts of a certain deacon throughout the week and ends each verse with—"But he went to church on Sunday." So they called him an honest man.

—The Cooperative Builder.

amount of work and agitation.

That we find conditions as they are, and are still able to point to them with pride and respect, we have the pioneers in the Yugoslav Socialist Federation and fraternal movements to be thankful to.

Their's is a noble accomplishment.

They were minutely and conscientiously scrupulous in performing their work, tho it may never be properly appreciated by those who will follow them.

That our Federation was able to remain intact, retaining its influence and strength despite splits and internal wranglings in the national Socialist Party, is itself conclusive proof of our members' sincerity in their Socialist beliefs and principles.

They believed in principles, fought and defended them with the full courage of their convictions, as compared with tactics of ordinary, cheap, unscrupulous, unprincipled, old party ward heelers and politicians we all know so well.

If our pioneers had adopted and worked for old line politics instead of their Socialist beliefs, not giving the smallest tinker's smallest dam about improving the sad state of economic conditions, the Yugoslav Socialist Federation would have been in the political graveyard long ere this. The story of Juda is that he sacrificed his principles for some "easy money," but he came to a bad end. Our Pioneers achieved results.

"If they functioned with a major party," a critic in last week's issue of Proleta conjectures, "some of these hard workers may, even incidentally, have gotten a chance at the public trough, let along being effective politically in their ward, or precinct."

Being "effective politically" in either of the old parties means, of course, defending the present decaying capitalist order. No! Thank whatever powers you wish that, on the contrary, they found the right path, followed it, and today constitute the vanguard championing the cause of the workingman in political and economic fields.

The best thing we of the younger generation can do is to wake up to the facts right at home and, instead of slumbering in blissful ignorance, pitch in and do our share to build a Socialist movement.

Let's quit wasting valuable, precious time dallying around in uncertainty as to whether it is the Republican, Democrat, or Socialist party that is radical enough for us. Or, if it's Labor's Non-Partisan League.

If internal struggles for the moment are hindering growth of the Socialist Party, are we then to assume the attitude of a calf about to be slaughtered, or shall we redouble our efforts and together pull through the storm?

It's so easy but so futile sitting on the sidelines and, occasionally, as the moods dictate, roll off a ringmarble of destructive criticism; which, all told, in the end amounts to exactly zero—no more no less.

The worse and perhaps most unfortunate aspect of the JSF is that youth, the unfortunate locked-out generation of youth, has not stepped into the boots vacated by pioneers in our movement. Youth has remained indifferent, lost to our cause, and in many cases, sacrificed in the general confusion of the American labor and political movements.

Democrats Won't Correct This

Under the former Republican administration and now, under a Democratic one, the workers' standard of living, never very high, is being cut to the bone.

The natural resistance of the toilers is brutally suppressed by the guns, sabers and blackjack of the militia. The workers' wages are cut; their working conditions are worsened; advanced social legislation is revoked or rendered meaningless; the situation of the farmers continues to deteriorate; the political liberties of all the masses are curtailed where they are not abolished outright.

That is the real situation. And added to it is the ever-present danger of a new imperialist war, more imminent now than before, in which the highly developed technique of capitalism is to be directed to exterminating millions, young and old, to determine which gang of international thieves shall dominate the world and draw tribute from it.

To this general picture add our Democratic country's low betrayal of the Spanish government and our afore mentioned critic still shamelessly proclaims, "The Democratic party is radical enough for me."

Report Much Progress

While the conferences thus far have been of a purely exploratory character, considerable progress was reported in reaching an understanding on certain points involving Socialist purpose, the New Deal in relation to Socialism, democracy and trade union work.

In instructing its committee to continue negotiations to effect organizational unity in the event of sufficient working agreement on program, the NEC made it clear that no action will become final without the approval of the party membership expressed through the channels of a referendum.

There are six quarts of blood in the human body all of which passes through the kidneys about 100 times a day.

The firm, without pliancy, and the pliant, without firmness, resemble vessels without water, and water without vessels.—Lavater.

The Health of the Nation

Socialized Medicine Seen as the next logical step in the field of medicine

By Louise B. Jersey

President Roosevelt's objective in improving the nation's health at a cost of \$850,000,000 during the period of the next ten years, is a well-needed program which should not be overlooked by Congress.

The President feels that a national health program is an indispensable item on his list, and that medical care should be available in all parts of our country and to all groups of people.

Prevention of disease and care of the sick and disabled seem to him all important.

Also, the safeguarding of mothers,

infants and children and the protection of workers through social insurance while they are temporarily or permanently disabled.

The American Medical Association

which has thus far opposed all national health programs presented from time to time, claims that such action as the President proposes is a step toward socialized medicine.

My Oh My! Isn't that just too terrible!

What if President Roosevelt's national health program should be considered a step toward socialized medicine? There truthfully can not be any harm in taking such action. On the contrary, it is what this country has needed since it first made its appearance on the map.

Let us take as an example an average working man. Most of them earn merely enough to keep above water when they are well and able to earn. To most workingmen it is almost a luxury to have a doctor's service when ill.

All of you who have been through the mill will readily agree with me on this point. And no one can deny the fact that many people who have become violently ill, could have been spared their lives had a doctor been summoned in time and the patient taken care of promptly and properly.

I can remember such a case happening here in Milwaukee where a young girl died because her parents could not afford a doctor.

This is merely one case, in only one locality. What about the many other parts of the country?

The money appropriated for national health in the President's plan would be spent to:

Establish clinics for quick diagnosis and treatment of disease.

Build new hospitals where they are most sorely needed, particularly in rural areas, and aid hospitals already in existence.

Provide medical care to all who are too poor to afford it themselves.

Provide maternal and child welfare facilities, including baby clinics, schools for expectant mothers.

Obstetrical care when needed and visiting nurses.